

**Introduktionsuddannelse i
Gynækologi og obstetrik**

**Uddannelsesprogram for kombineret introduktionsstilling i
gynækologi og obstetrik:**

Dronning Ingrid's Hospital (DIH), Nuuk

Fase 1 og

Afdeling i Region Syddanmark

Fase 2

Præsentation af specialet:

Gynækologi og obstetrik har tidligere hørt ind under det kirurgiske område, men er nu et selvstændigt speciale med hovedområderne i operativ gynækologi, benign gynækologi, urogynækologi, reproduktionsmedicin, onkologisk gynækologi, obstetrik og føtalmedicin. Gynækologi omfatter forebyggelse, udredning og behandling af både benigne og maligne sygdomme. Udredning af symptomer i de kvindelige kønsorganer, diagnostik og behandling af fertilitetsproblemer, svangerskabsforebyggelse, svangerskabsafbrydelse og kønshormonbehandling af kvinder. Specialet omfatter endvidere udredning og behandling af forandringer i bækkenbund og nedre urinveje. I samarbejde med retsmedicinsk institut varetager gynækologer også Center for voldtægts ofre.

Obstetrik inklusiv føtalmedicin omfatter sundhedsfremme, forebyggelse, undersøgelser og behandling under svangerskab, fødsel og i barselsperioden. Desuden varetager specialet en stor del af den prænatale genetiske rådgivning, herunder de prænatale diagnostiske prøveudtagninger i samarbejde med kromosomlaboratoriet.

Specialet har en bred berøringsflade til almen praksis, blandt andet vedrørende svangerskabsforebyggelse, svangreomsorg og gynækologiske problemstillinger.

Specialet samarbejder med jordemoderfaget om svangerskab og fødsel. Specialet har endvidere samarbejde med anæstesi, pædiatri, klinisk genetik, onkologi, patologi, psykiatri, radiologi, intern medicin, retsmedicin, urologi, kirurgisk gastroenterologi, mikrobiologi, klinisk biokemi og center for hæmofili og trombose.

I Danmark foregår en del af den gynækologiske aktivitet i speciallægepraksis, der overvejende findes i de større byområder. Det drejer sig om den gynækologi, der ikke kræver indlæggelse eller generel anæstesi, inkl. visse ambulante operationer.

Specialets videnskabelige selskab er Dansk Selskab for Obstetrik og Gynækologi (DSOG); se

www.dsog.dk for yderligere oplysninger.

Rammer og vilkår indenfor gynækologi og obstetrik i Grønland:

I Grønland bor der omkring 57000 mennesker, heraf de 20000 i Nuuk. Dronning Ingrid's Hospital er Grønlands landshospital og ligger i Nuuk.

Fødselstallene har de senere år været faldende med omkring 700 fødsler årligt heraf ca. 500 på Dronning Ingrid's Hospital (DIH), der varetager alle fødsler, der forventes at kunne blive komplicerede, fødslerne fra eget optageområde samt fra de regioner, hvor der kan være lukket for varetagelsen af fødsler på grund af manglende fødselsberedskab. Med en sectio-rate på 10-11%, betyder det, at der kun laves omkring 70-75 sectio årligt i hele landet. I 2024 blev der eksempelvis foretaget i alt 64 kejsersnit i Nuuk, hvoraf 12 var elektive. I samme år blev der udført vacuum ekstraktioner 14 gange.

På DIH i Nuuk har vi 2 ugentlige obstetriske ambulatorier, hvor der laves tilvækstskanninger, flow og vand, samt amniocentese indimellem. I Grønland er der ikke tilbud om nakkefoldskanning, og der laves ikke moderkagebiospsi.

Om end abortraten er meget høj i Grønland, så udføres der ikke mange kirurgiske aborter, idet langt de fleste udføres som medicinske aborter med høj succesrate.

Der er en høj ambulant og en vis subakut gynækologisk aktivitet, og 3 ugentlige elektive operationsdage, hvor man i høj grad kan få lov til at operere på det niveau, hvor man er. En del af afdelingens gynækologiske aktivitet ligger på de planlagte kystture, hvor der arbejdes intensivt med ambulante besøg og operationer på de 3-6 dage varende tur. Som uddannelsessøgende læge får man mulighed for at deltage i en af disse kystture.

Ovenstående rammer og vilkår gør, at en introduktionsstilling i Gynækologi og Obstetrik i Nuuk, skal kombineres med en stilling i Region Syddanmark, idet dette er en forudsætning for, at man som uddannelsessøgende læge kan opnå sine kompetencer.

Det Grønlandske Sundhedsvæsen hører under Region Syd hvad angår den lægelige videreuddannelse. Alle uddannelsesklassificerede stillinger på DIH er derfor et samarbejde med Den Lægelige Videreuddannelse Region Syd, og skal godkendes af Regionens uddannelsesudvalg i de relevante specialer.

Præsentation af Gynækologisk/Obstetrisk afdeling K3 (DIH), Nuuk:

Afdelingen er normeret til 4 overlæger samt 2 uddannelsesklassificerede reservelæger.

Afdelingen består af en fødeafdeling samt et sengeafsnit med gynækologiske, svangre og barslende patienter.

Der er et obstetrisk og et gynækologisk ambulatorium, hvor der tilsammen ses ca 2000 patienter årligt. Der findes ikke privatpraktiserende gynækologer i Grønland, hvorfor al ambulant gynækologi finder sted på K3. Alle akut henviste ses af forvagten.

Afdelingen har en høj operativ aktivitet på ca 1300 operationer årligt, og udfører almen- og urogynækologiske operationer, såsom prolapsoperationer, TVT-operationer, laparoskopisk, vaginal og åben hysterektomi samt laparoskopisk adnekskirurgi og hysteroskopi. Desuden er der et stort antal mindre operationer såsom evacuatio uteri, conisatio og laparoskopiske sterilisationer.

Afdelingen varetager også infertilitetsudredning og -behandling.

I sjældne tilfælde overflyttes patienter til behandling på Rigshospitalet, hvilket primært er indenfor gynækologisk onkologi og i sjældne tilfælde obstetriske patienter.

Præsentation af DIH, Kirurgisk Afdeling Nuuk:

DIH er Grønlands landshospital og modtager elektive og akutte patienter fra en befolkning på 57.000 til udredning og behandling. Hospitalet består af medicinsk/pædiatrisk, psykiatrisk, anæstesilogisk, kirurgisk samt radiologisk afdeling, der råder over MR og CT-scannere. Der er desuden et moderne laboratorium. Fraset elektiv neurokirurgi og thoraxkirurgi varetages alle gængse kirurgiske specialer i større og mindre grad på Kirurgisk Afdeling, som har 54 sengepladser, ligeligt fordelt på tre afsnit: ortopædkirurgi, parenkymkirurgi og gynækologi/obstetrik.

Ortopædkirurgisk afsnit varetager endvidere øre-næsehalssygdomme i samarbejde med ØNH-overlæge.

Der er derudover 5 sengepladser på Kirurgisk Dagafsnit og 7 børnesenge på medicinsk afdeling. Endvidere er der 67 senge på patienthotellet, der deles mellem alle hospitalets afdelinger og hvor også udenbys patienter til undersøgelse og operation på dagsafsnittet indlægges.

Patienter med sygdomme, hvor behandlingen er centraliseret, viderehenvises til Rigshospitalet i Danmark og i de mest akutte tilfælde Landspítali i Reykjavik.

DIH er samtidig lokalsygehus for Nuuk, med et optageområde på ca. 20.000 borgere med Dronning Ingrid Sundhedscenter som henvisende instans. Patienter fra de øvrige 15 sundhedsdistrikter indlægges elektivt efter henvisning, eller akut efter aftale med bagvagten på det relevante kirurgiske afsnit. Afdelingen har cirka 4300 indlæggelser om året. Der udføres mere end 3000 operationer, heraf omkring 500 akutte. I ambulatoriet har afdelingen 9500 konsultationer, fordelt mellem reservelæger og overlæger. DIH har en ny og moderne operationsgang med 5 store stuer alle med nyeste udstyr.

Hvert år får afdelingen besøg af gæstende plastikkirurger og øjenlæger. Alle overlægerne fungerer desuden som udsendte specialister på de mange kystsygehuse, hvor der også foregår en stor operativ og ambulant virksomhed i løbet af året.

Afdelingen har i normering 10 yngre læger, hvoraf de fleste er i introduktionsstilling eller postintrostilling i et af de 4 kirurgiske specialer. Der er også hoveduddannelseslæger i almen medicin samt gynækologi/obstetrik, hvor de afvikler deres parenkymkirurgiske ansættelse i afdelingen.

Bagvagtslaget er besat med en speciallæge fra hvert speciale, en fælles kirurgisk forvagt. I dagtiden er reservelægerne fast tilknyttet en af afdelingens specialer. Forvagten dækker alle 4 specialer. Forvagtslaget er i udgangspunktet 7-skiftet 24 timers-vagt med rådighedskald fra enten vagtværelse eller anvist lægebolig. Reservelægerne passer desuden den luftbårne evakuerings-tjeneste for kystbyernes og -bygdernes akut syge. Som læge på Dronning Ingrid Hospital arbejder man under overenskomsten for læger ansat i det grønlandske sundhedsvæsen, som kan læses her: <https://laeger.dk/foreninger/yngre-laeger/arbejdsliv-yngre-laeger/overenskomster-aftaler-yngre-laeger/ovrigt-overenskomster-yngre-laeger#grnland>

Præsentation af gynækologisk/obstetrisk afdeling i Region Syddanmark:

I Region Syddanmark findes universitetsafdeling og højt specialiserede funktioner på OUH Odense Universitetshospital – Svendborg Sygehus samt specialafdelinger på regionshospitalerne: Sygehus Lillebælt i Kolding, Sydvestjysk Sygehus i Esbjerg og Sygehus Sønderjylland i Aabenraa.

Se introprogram for Aabenraa, Esbjerg, Kolding, og OUH på Den Lægelige Videreuddannelse Region Syddanmark <https://videreuddannelsen-syd.dk/specialeoversigt/gynaekologi-obstetrik/uddannelsesprogrammer>)

Introduktionsuddannelsen:

Introduktionsansættelsen gennemføres ved en 12 måneders ansættelse på gynækologisk/obstetrisk afdeling på Dronning Ingrid's Hospital (DIH) i Nuuk efterfulgt af en ansættelse på en gynækologisk/obstetrisk afdeling i Region Syddanmark af 6 måneders varighed. Ansættelsesstedet i Danmark er aftalt og kendt, når stillingen slås op. Den uddannelsesansvarlige overlæge på den - for stillingen - relevante afdeling i Region Syddanmark, deltager i ansættelsessamtalerne. Ansættelsen kan påbegyndes efter endt KBU.

Uddannelsens opbygning:

	Sted	Varighed	Kurser, der skal afvikles	Færdighedsudviklende periode
Fase 1	DIH, Nuuk	12 måneder	Vejledning Akut obstetrik (første 6 måneder) E-læring - sikre fødsler (første 3 måneder)	1 uge fødegang (første 3 måneder)
Fase 2	Afdeling i Region Syddanmark	6 måneder	Lap-SIM/ grisekursus	1 uge fødegang (første 3 måneder) Gynækologisk kirurgi

Formålet:

Formålet med introduktionsuddannelsen i gynækologi og obstetrik er, at den uddannelsessøgende læge, skal:

- Tilegne sig viden, færdigheder og holdninger, der muliggør helhedsbetragtninger i forbyggende og behandlende gynækologisk/obstetrisk praksis, og som skaber forudsætning for at fortsætte i hoveduddannelsen
- Få træning i at tage ansvar for egen faglige udvikling
- Udvikle evnen til at formidle et fagligt budskab til kolleger og andet sundhedspersonale
- Få introduktion til de videnskabelige metoder, der knytter sig til det gynækologiske/obstetriske speciale

- Få afklaret, om en speciallægeuddannelse i gynækologi og obstetrik er den rette karrierevej

Herudover skal afdelingen vurdere, om en speciallægeuddannelse i gynækologi og obstetrik kan anbefales den uddannelsessøgende.

Sideløbende med den kliniske ansættelse gennemføres:

- Vejledningskursus 2 dage (obligatorisk, hvis man ikke tidligere har deltaget på dette). Afholdes i Nuuk
- Laparoskopisk kirurgi med simulationstræning 3 dage (LapSim). Obligatorisk, gennemføres i fbm ansættelsen i DK. Udbydes i Region Syddanmark
- Akut obstetrik 2 dage. Obligatorisk, gennemføres i løbet af de første 6 måneder af ansættelsen i Nuuk. Udbydes i Region Syddanmark

Disse kurser er planlagt af Det Regionale Råd for Videreuddannelse.

I introduktionsuddannelsen tilbydes:

- Oplæring i gynækologisk ultralyd ved mesterlære fra kollega i løbet af de første 2 uger af ansættelsen
- Færdighedsudviklende periode på fødegangen i 2 uger (obligatorisk), hvor den uddannelsessøgende følges med en jordemoder og derved bliver introduceret til arbejdsgangen og forløbet af den normale fødsel. Den ene uge placeres i løbet af de første 3 måneder af ansættelsen i Nuuk og i løbet af den sidste måned af ansættelsen i Region Syddanmark.
- Færdighedsudviklende periode i gynækologisk kirurgi, hvor den uddannelsessøgende skal lære basal kirurgisk teknik og blive introduceret til arbejdsgangene på en operationsgang. Placeres i ansættelsen i Region Syddanmark.
- E-læring: CTG-sikre fødsler kan tilgås gennem plan2learn i Region Syd
- Adgang til Gyn Zone's sutureringskurser og den uddannelsessøgende læge tilkaldes så vidt muligt til suturering af grad 1 og 2 bristninger på fødegangen på DIH

Kompetencer

Kompetencemålene, der ligger til grund for målbeskrivelsen er beskrevet i "Rapporten om de syv lægeroller", Sundhedsstyrelsen maj 2012, hvor begrebet kompetence defineres som: lægens evne til at udføre de opgaver og udfylde de roller, der forventes på et givet tidspunkt i lægens professionelle udvikling. Kompetencebegrebet omhandler viden, færdigheder og holdninger, dvs både kognitive og metakognitive færdigheder. Kompetencevurderingen foregår i relation til arbejdssituationen og omfatter flere roller:

<https://www.dsog.dk/uddannelse/intro-og-hoveduddannelse/kompetencevurdering>

Kompetencevurderingsmetoderne er tilpasset specialet Gynækologi og Obstetrik og er baseret på gældende praksis og erfaringer indenfor specialet. De anførte metoder er obligatoriske, således at en given kompetence vurderes med de samme redskaber på alle afdelinger.

Kompetencevurdering medvirker til at strukturere og optimere læring. På ovenstående link findes en beskrivelse af den praktiske gennemførelse af de kompetencevurderingsmetoder, der skal anvendes samt relevante skemaer.

Metoder til kompetencevurdering

Målbeskrivelsen indeholder en detaljeret beskrivelse af de anvendte evalueringsmetoder.

1. Superviseret klinisk arbejde
2. Struktureret vejledersamtale med cases
3. Checkliste til dokumentation af gennemførte procedure
4. Struktureret observation
 - OSATS (*Objective Structured Assessment of Technical Skills*), OSALS (*Objective Structured Assessment of Laparoscopic Skills*), OSAVE (*Objective Structured Assessment of Vacuum Extraction*) samt OSAUS (*Objective Structured Assessment of Ultrasound Skills*)
 - Struktureret observation med brug af procedurespecifikke checklister på udvalgte procedurer
 - Indsamling af billedokumentation af ultralydsundersøgelser med struktureret observation (OSAUS)
5. Helhedsvurderinger af komplekse kompetencer
 - Mini-Cex
 - 360° feedback

6. Retrospektive/refleksive kompetencevurderingsmetoder

- Casebaseret diskussion inklusiv refleksion

7. Formidling: undervisningsopgaver og præsentation (Journal club, præsentation efter A-kursus, undervisning på afdelingen)

8. Vurdering af evne til kritisk akademisk tænkning –evidensbaseret medicin/ bedste praksis

9. Færdighedstræning kombineret med struktureret feedback (LapSim, blackbox, fantomer)

10. Struktureret operativ træning (OSATS, OSALS, superviserede operationer, deloperationer)

Generel og specifik læringsstrategi, DIH

Afdeling K3 har et unikt læringsmiljø med mange patienter i forhold til antallet af læger, og arbejdet er i høj grad klinisk fokuseret. Den administrative del af arbejdet er mindre, end man vil være vant til, hvilket muliggør, at man kan have mange patientkontakter i løbet af sin arbejdsdag. Hverdagsarbejdet starter med fælleskirurgisk konference kl. 08 og fortsætter med fødegangskonference. Herefter gås sengeafsnittets stuegang og man udfører dagens mindre operationer og assisterer til de større.

Man vil hurtigt blive oplært i at kunne udføre de mindre almengynækologiske operationer under supervision, såsom salpingektomi, conisatio, evacuatio uteri og endometriebiopsi. Desuden vil man regelmæssigt være assistent til mere avanceret adnekskirurgi og hysterektomi, og gradvist få mulighed for at udføre delelementer af denne operation.

Som introlæge har man sit eget gynækologiske ambulatorium én dag om ugen, hvor man bliver præsenteret for hele det gynækologiske spektrum af patienter med mange kolposkopier og nyhenviste patienter. Der er gode forhold for supervision og man vil også kunne deltage i det gynækologiske overlægeambulatorium og visitation i læringsøjemed.

En del af arbejdet vil også bestå i at supervisere de yngre reservelæger og indimellem basislæger i den basale gynækologi og obstetrik. Endvidere er det forventeligt, at den uddannelsessøgende vil deltage i udarbejdelse af nye faglige instrukser.

Kirurgisk afdelingen har hver onsdag en times fælles undervisning. Afdelingens læger er forpligtet til at fremlægge et emne 1-2 gange pr halvår.

Superviseret arbejde i de kliniske situationer; på fødegangen, i ambulatoriet, til stuegang og i vagterne. Den uddannelsessøgende superviseres på operationsstuen til relevante indgreb, hvilket muliggør en klassisk mesterlære. En del af læringen vil bestå i at lære fra sig ved at supervisere yngre kolleger. Der planlægges fokuserede ophold på fødegangen, hvor introlægen følges med en jordemoder- en uge i Nuuk-delen og en uge i Danmark-delen.

Der er adgang til gynZone online sutureringskurser og introlægen tilkaldes så vidt muligt til suturering af grad 1 og grad 2 bristninger på fødegangen.

Som ansat i uddannelsesstilling på DIH vil man have et beløb fra Kursusfonden til rådighed, der kan dække rejseudgifter i forbindelse med de obligatoriske kurser, hvis disse tidsmæssigt ikke kan foregå i den del af introduktionsuddannelsen, der senere vil finde sted i Danmark.

Vejledning og evaluering af uddannelsen

Enhver uddannelsessøgende tildeles 1 hovedvejleder som i samarbejde med den uddannelsessøgende læge skal sikre, at opnåede kompetencer bliver attesteret i forløbet, der er oprettet i uddannelseslaeger.dk.

Hovedvejleder er i samarbejde med den uddannelsessøgende ansvarlig for at afholde introduktionssamtale inden for den første måned i ansættelsen, med henblik på at etablere et uddannelsesprogram, der tilgodeser, at den uddannelsessøgende opnår de ønskede kompetencer. Der skal gennemføres justerende samtaler, jf. opfølgningsskemaerne.

Uddannelsesplaner, og udfyldte skemaer for introduktionssamtalen, justeringssamtaler og slutevaluering lægges ind i forløbet på uddannelseslaeger.dk

Ved slutevalueringen deltager hovedvejleder og ved behov også den uddannelsesansvarlige overlæge.

Fordeling af gennemførte indgreb/procedurer og godkendte kompetencer i fase 1 og 2:

Procedure	Mål Antal	Fase 1 - DIH				Fase 2 – Region syd		
		1-3 mdr	4-7 mdr	8-12 mdr	Antal forventes godkendt	1-3 mdr	4-6 mdr	Forventes godkendt
Evac, ab pro	25	3	3	4	10	5	10	15
Abrasio, endometrie biopsi, vandskanning	10		2	3	5		5	5
Endometrie tykkelse, UL	10	5	5		10			
Cervix skanning	10	5	5		10			
CRL	25	10	15		25			
Lap Sterilisation inkl diagnostisk lap	10	2-3	2-3	2-3	6		4	4
Forløsnings	10	3	1-2	1-2	5		5	5
Suturering grad 1 og 2 bristninger	10	3	1-2	1-2	6	2	2	4
Seccio	25	3	6	6	15	5	5	10
Kop	5		1	1	2	1	2	3
360 graders feedback			1		1		1	1

Den uddannelsessøgende læge vil blive kontaktet af den uddannelsesansvarlig overlæge fra det hospital hvor lægen skal have de sidste 6 måneder, før start på fase 2 mhp. start information og forventningsafstemning/plan for kompetenceudvikling.

Introduktionsprogrammet er udarbejdet af ledende uddannelsesansvarlig overlæge på gynækologisk obstetrisk afdeling, DIH, Nuuk Charlotte Mumm Ring i samarbejde med uddannelsesansvarlig overlæge på OUH, Anne Marie Gulstad-Andersen og efterfølgende godkendt af de uddannelsesansvarlige overlæger i Region Syddanmark og Rådet for lægelig videreuddannelse i Region Syddanmark.